

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 4. Satisfit Dubiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

sumus terminis, qui donationem simplicem exclusivè denotent. *Gloss. 2. in l. fin. & ibi Bald. Salic & alii. de revoc. donat. Tholosan. l. 28. c. ult. Onnatius disp. 30. Sect. 12. Palao disp. 2. Pun. 22.*

XV. Donatio causâ mortis revocari potest 1. quodocunq̃ pœnituerit donatorem. 2. Si cesset periculum, cuius intuitu promisit. 3. Si donatarius ante donatorem vita excedat. Si autem, qui promisit, & donavit, non revocaturum se juramento edixerit, in donationem inter vivos factam mutabitur. *Covar. de testam. par. 2. n. 37. Tholos. l. 28. c. 14. Reginald. l. 25. c. 61. n. 619. Dynus Consil. 44. Onnatius disp. 31. Sect. 6. Tuschus Conclus. 672. Melon. l. cit. num. 57.*

XVI. Si donatio ob causam præteritam, vel præsentem fiat, ea non subsistente invalida censetur, nisi donator actu, vel habitu ita affectus sit, ut putetur, nihilominus velle illam valere. *l. 1. C. de dona. sub mode. Tuschus Conclus. 631. & 636. n. 22. Ratio*, quia ejusmodi donatio involuntaria est, & ex errore profecta. Neque ignotum est, alios quoque contractus concidere, quibus error & ignorantia causam dedit. Si tamen res absolutè donetur, nec circa substantiam rei, vel personam donatarii error sit, aut substantiam ipsius actus: sed solum circa conditionem accidentariam, aut causam secundariam, non erit planè irrita, quamvis arbitrio donantis revocari queat. Donatarius autem, si non fuit erroris causa, retinere donum potest, donec revocetur. *Medina in 22. q. 24. Lessio 18. D. 17. At, inquis, unde sciam, quomodo affectus fuerit donator? R. ex conditione dantis & accipientis; item ex causa propter quam,*

quæ si non excludat alias censerì potest, ratam velle donationem suam. Exemplum in paupere habes, qui morbum, vel sanctitatem simulat. Movetur ad dandum Cajus, quia putat sanctum esse, quod licet verum non sit, verum nihilominus est pauperem esse. Censetur ergo elemosinâ dedisse pauperi propter Deum, si ve sanctus sit, si ve non sit. Vnde nec ad restem obligamus id genus hypocritas, quia intentio donantium est, in paupere promereri gratiam Dei, qualiscunq̃ tandem ille fuerit. *Less. l. cit. n. 13. Soto l. 9. q. 7. art. 3. Mascard. Conclus. 560. Fagund. l. 4. c. 4. num. 4.*

§. 4.

Satisfit Dubiis circa donationes.

DVE. 1. An & quomodo locum subinde habeat Donatio tacita?

Resp. Sola rei traditio tacitè facta non sufficit, ut donata censeatur. Vnusquisque enim ad lucrandum & acquirendû, quàm relinquendum penior esse præsumitur. *l. cum de indebito ff. de probat.* Bartolus igitur ex conjecturis discernendum monet. *l. qua dotu ff. solu. matr.* Conjectura autem sumi potest ex antecedentibus, subsequentiis, & præsentibus. Puta 1. ex contanguitate. Hinc quæ dantur à contanguineis sponsæ, acquiruntur viro, quia donata censentur, & quæ à contanguineis viri, acquiruntur sponsæ ob eandem causam. *Barb. in l. si plures §. in ar. rogato ff. de vulg. & pupill. institut. Menochius de arbitr. Casu 88. 2.* Ex meritis, & obsequiis præstitis. Post hæc enim quod datur pro dono, & munere suscipitur. *l. si verò non remunerandi §. Idem Papinianus ff. Mandati.*

Mandatum 3. Si quid offeratur ob pietatem. Sic in *l. liber captus C. de capt. & post limi-
no reversus*, mater, quæ filium captivum
redemerat, fecisse traditur, non voluntate
reperendi, sed donandi ob maternum af-
fectum, & votum. Idem iuris est, si Mater
filio det quicquam causa alimentorum.
Idem, si genere det extra dotem præseate
filia. *l. Qui dotis. ff. Solu. matrimonio. 4.* Si
extraneus dotem mulieri det, nec à marito
stipuletur, ut soluto matrimonio redda-
tur. *l. ult. C. de in. dot. l. un. de rei ux. act.
cod. 5.* donatum censetur illud, quod à vi-
ro nobili & divite ultrò offertur. *Glo. in l.
Vxor. §. ult. ff. de lega. III. Tiraq. de nobil.
c. 3. 7. n. 47 Barb. in c. Etsi questiones de Si-
mon. 6.* Illud quoque, quod propter ami-
citiã patris expenditur in filium, qui à
suspectis tutoribus defraudatur. *l. si, qui a-
micitiam ff. de neg. gest. 7.* Avus nepoti suo
alimenta subministrans censetur donasse,
cum nihil aliud expressit, præsertim, si
valde egeat nepos, & expensæ sint medio-
eres. *l. Nefennius ff. de neg. gest.* Ex quibus
omnibus colligitur, non sufficere ad do-
nationem, si quid detur, tradatur, vel
committatur, non declarando, in quem fi-
nem detur, cum id ex mente Auctoris
pendeat, quæ varia esse potest. *Mench. de
arbitr. Casu 88. Az. III. l. 11. c. 13. Foll. Tr.
33. c. 4. si fin. Tuscibus Concl. 660.*

DVB. 2. An valeat donatio absenti fa-
cta?

R. valere. Nam si quid obstaret, maxi-
mè defectus acceptationis. Hanc verò per
procuratorem, vel rebellionem exequi li-
cet: esseque opinionem hanc communem
testatur *Surdus Decis. III. n. 6. & Onnatius
disp. 30. Sect. 10. At, inquis, nunquam invi-
to bene facimus. Ita est. Sed plurimum di-*

stat, absentem, & invitum esse. Nam sicut
alia negotia per procuratorem, ita con-
sentum quoque perficimus, præsertim in
materia gratiosa, qualis donationum est.
Addit *Bart. in l. iam dubitari. de her. inst.*
quamvis requireretur acceptatio imme-
diata, sufficeret quælibet simplex, & non
formalis declaratio animi, quæ quolibet
tempore fieri potest. *Angel in l. Cum pro-
ponas. C. de bonis aus. Ind. possid. Natta
Conf. 474. l. 3. nu. 20. Steph. Gratian. De-
cis. 39.*

DVB. 3. Quomodo acceptanda dona-
tio, ut firma sit?

R. Tria requiri. 1. ut donator volunta-
tem sicam per literas, aut nuntium signifi-
cet. Nihil enim agit, cui nihil mandatum,
aut commissum est. *Clarus l. 4. p. 12. 2.* Cum
per nuntium agitur, coram eodem, non
coram aliis facienda acceptatio est. Si au-
tem per literas, per literas reciprocè men-
tem suã donatarius aperire debet. *Sancho
de matr. l. 1. D. 7. nu. 35.* Valebit etiam abs-
que literis, si de mente donatoris non exi-
gentis constet. 3. requiritur, ut donatio ante
acceptationem non revocetur, nisi
nuntius non sit merus relator, sed man-
datum habeat exequendi donationem.
Tunc enim non obstante revocatione,
ius acquirit Donatarius ad rem sibi vendi-
candam. *Sancho l. cit. Mol. D. 164. Less.
c. 18. D. 7. Tanner. III. D. 6. Q. 2. dub. 2.
num. 49.*

DVB. 4. Quinam acceptare donatio-
nem pro absente queant.

R. Præter generalem aut specialem ne-
gotiorum gestorem seu procuratorem
acceptare potest, qui ita sub potestate ab-
sentis donatarius est, ut sui iuris non sit, pu-
ra filiusfam. pro patre, servus pro domino.

M m 3

religio-

religiosus pro Prælato, quia censentur una persona. 2. qui aliorum curam gerunt, ut tutores, curatores, principes, patroni, & similes. 3. qui ex donatione absentis facta commodum reportat, vel aliquo onere levatur, cuiusmodi est creditor pro debitore, socius pro socio, maritus pro uxore. 4. quivis Prælati pro Ecclesia vel pia causa secundum *Glo. in c. Quoties. 1. q. 7. §.* iuxta communem hominum sensum etiam amicus pro amico, sed ita, ut talis acceptatio nullam obligationem pariat, aut actionem tribuat in foro civili, nisi iuramentum accesserit. *Covar. in c. Quamvis patrum par. 2. §. 4. Less. c. 18. dub. 6.* Ex quibus colligimus, non sufficere, ut quis præfens sit donanti, audiatque verba ipsius & mentem perscipiat; sed necessarium est, ut ad eum verba dirigantur: alioqui nullus effectus sequetur, nisi forte, ut testimonium reddat in dubio rogatus. *V. Palao Tr. 32. disp. 2. Pnn. 4. Sanchez lib. 1. Disp. 6. n. 20. & disp. 7. n. 35. Layman l. 3. Tr. 4. c. 12.*

DVB. 5. Cùm res aliqua donata dicitur, cunctane illi coniuncta simul esse donata censentur?

R. nequaquam, sed ea tantùm quæ pertinent ad quidditatem, & integritatem rei donatæ. *Ex gr.* *Dono tibi equum, vaccam, villam.* Ad integritatem equi non pertinet sella, neque ad integritatem vacæ fœtus, neque ad villam statua, & imagines. Vnde in *l. Cùm de donatione ff. de Donat.* legimus. Cùm de donatione quæritur, neque partus nomine, neque fructuum, neque pensionum, neque mercedum ulla donatio esse facta videtur. Quod Glossa sic explicat. Cùm quæritur, an donatio sit facta ultra modum, an secus, non

spectatur, si ancilla donata pariat, vel fructus faciat res donata vel pensiones, vel mercedes ex re donata proveniant, ut ex hoc videatur donatio maioris quantitatis. Pari modo, quamvis donato castro iurisdicatio quoque donata censetur, non continuò tamen iura spiritualia accidentaliter illi connexa: ut neque si quis dicat, *Dono tibi villam meam & omnia iura, quæ in illa habeo,* nō includuntur iura spiritualia, quia hoc signum *Omnia,* nō extenditur ad ea, quæ sunt alterius naturæ, & generis. *Panorm. in c. Sedis. de rescr. Bald. de feudis Rubr. §. 1. Silu. n. 10. citans Panorm. & Innocent. in c. ex literis de iur. patron.*

DVB. 6. An cui non licet donare, prohibita sit etiam donatio remuneratoria. Triplex est remuneratoria donatio. 1. per quam merita compensantur ad æqualitatem, ita, ut nisi fieret, intentari posset actio negotiorum gestorum. 2. qua simili modo merita compensantur, ita tamen, ut non facere careat reprehensione, quia magis ex liberalitate, quàm debito procedit. 3. qua superatur æqualitas meritorum, moderatè tamen, quatenus grati animi est, non superari benefactis, sed æquare illa, vel superare. Hoc posito.

R. Cui non licet donatio simpliciter, licet donatio remuneratoria, seu antidotalis. *Ratio.* quia non est donatio simpliciter à sola liberalitate procedens, sed aliquo modo debita, si non rigorosè, saltem congruè ad declinandam ingratitude notā. Quæ etiā causa est, ut revocari nequeat. *l. Aquilius. l. si pater 34. ff. h. e. & Prælati ecclesiasticis quoque permittitur. c. Si quos 12. p. 2. ubi definitur, Prælatum, qui absque solennitate non potest alienare res Ecclesiæ, posse facere etiam sine sollemnitate remuneratio-*

nerationes conuentientes. *Covar. in c. cum in officiis de testam. nu. 9. l. l. clar. l. 4. Q. 3. Silu. V. Donatio l. p. 3. Armilla n. 18. Comst. l. 7. Q. 3. Layman l. 3. tr. 4. c. 12. n. 10. Vallens. l. 3. tr. 24. §. 5. Palao Disp. 2. pun. 25. §. 7.*

DVB. 7. Quando, & quomodo valida sit omnium bonorum donatio?

Invalidam esse omnium bonorum presentium & futurorum donationem. *l. Stipulatio hoc modo concepta ff. de verb. obl. l. Si liberus §. si quis plures ff. de iure patr. nisi ad pias causas factam supra indicavimus num. 5.* Hic maior quædam illius dubii declaratio exigitur. Pro quâ

R. Validam esse bonorum omnium etiam futurorum donationem 1. si ad pias causas fiat. *l. iubemus §. 1. C. de sacros. eccl. cult. de success. ab intest.* Nam *l. Stipulatio hoc modo ff. de verb. oblig.* contrarium dictans non obtinet contra Ecclesiæ permissiõnem, & constitutionem. *Covar. de testam. Pa. 2. n. 5. Molina D. 286. Felinus in c. in presentia de probat. Az. 3. l. 7. c. 7. Q. 8. Rodrig. 2. Q. 48. ar. 2. 2.* Si fiat causa mortis. Sic enim non impeditur libertas testandi, quemadmodum in donatione inter vivos. *l. Clarus Q. 19. n. 7. Mol. lo. cit. Laym. l. 3. tr. 4. c. 12. n. 6. 3.* quando excipitur usus fructus, modò tantum sibi seruet, ut præter alimenta sibi necessaria testamentum condere possit. Ea portio à quibusdã ponitur vicefima pars bonorum; alii prudentium arbitrio relinquunt. *Fachin. l. 6. Controv. 6. 89. Gaill. l. 2. Obs. 127. Az. 3. n. c. 7. Q. 4. 4.* Si iuramento firmetur. Quamvis enim sit contra bonos mores civiles, quo argumento contraria opinio nititur apud *Barthol. l. Stipulatio hoc modo, & alios;* non est tamen contra bonos mores ecclesiasticos. His enim admittitur, & laudatur bonorum

omnium abdicatio, cum & illa, & semetipsum quilibet à mundo separare, & cultui divino consecrare possit. *Covar. & Felin. sup. cit. Less. c. 18. d. 13. Bonac. To. 11. p. 631. Card. Tuschus Conc. 648. Palao. D. 2. P. 24.*

DVB. 8. An subsistat donatio omnium bonorum presentium, & futurorum, quam sibi invicem duo fratres faciunt.

R. Subsistere favore agnationis seu consanguinitatis. Præsumitur enim fieri ad conservandum & augendum familiæ statum, & dignitatem. Ita communiter DD. sentire testatur *Boerius decis. 358. l. Clarus l. 4. Sent. Q. 20. c. fin. Mol. l. 2. de primog. c. 10. & Mol. nofter D. 280. Palao Disp. 2. pun. 24. nu. 9.* Imò non solum inter fratres, sed inter quoscunque valet donatio omnium bonorum post mortem collata. *Clar. Q. 19.*

DVB. 9. An gravis læsio donantis irritam faciat donationem?

Duas opiniones *Steph. Gratianus* refert in *Decisione 40.* Negativam tuetur *Decius consil. 31. Covar. in c. Quamvis de pactis in 6.* & alii quidam, loquentes de iis maxime, qui religionem ingrediuntur, in quibus non videtur attendenda læsio, cum ex liberalitate procedat. *l. 1. ff. de Donat.* excipi tamen potest enormis læsio, quam difficile est prævidere, & quæ fit absque accurata bonorum suorum æstimatione. Tunc enim censetur defuisse necessarius consensus, ad liberam abdicacionem & alienacionem bonorum; adeoque restitutio facienda erit, quantum exigere videtur necessitas eorum, qui donarunt.

DVB. 10. An patronus ecclesiæ ius presentandi aliis donate queat.

R. donare posse ecclesiæ vel monasterio alicui, vel etiam homini laico. Pro hoc autem

autem opus habet consensu episcopi, alio qui invalida erit donatio *Decis. conf. 541. Rochus de iure patron. Q. 2. n. 3.* At verò ecclesie vel monasterio alicui absque consensu episcopi donare licet. *c. 1. de iure patron. in 6. & c. illud eod. V. Barbof. in c. illud. & c. Cura. de iure patronatus.*

DVB. 11. In dubio utri censeatur donatum ecclesie, an episcopo.

R. Ex qualitate rei & conditione personæ donatæ iudicandum esse. Nam si donanti nulla sit cum episcopo consanguinitas, amicitia, aut similis nexus; res vero eiusmodi, quæ ecclesie ministerio servire queat, non episcopo, sed ecclesie tributa censebitur. Si vero ex earum genere, quæ ad statum episcopi, commoditatem vel oblectationem conducatur, episcopo potius, quam ecclesie adiudicabitur. Nemo enim prudenter iudicare potest, tamen ex. gr. aut falconem ecclesie donari, ut neque è contra pallam altaris, mensæ episcopi, quamvis in aliquo eventu non repugnet aliter fieri *c. Acquisivisti de testam. Mascard. de probat. concl. 968. n. 2. Bardus dissectat. 6. de hum. act. proxima reg.*

DVB. 12. An valida sit donatio metu extorta?

Metus duplex est, Gravis & levis, idque per se, vel respectu personarum, quibus adhibetur. Rursum alius iuste alius iniuste incussus. De hoc

R. Donatio metu iniusto extorta nullam conscientie obligationem inducit, & secundum Iuris dispositionem, rescindi debet. *Valent. 4. D. 10. q. 3. Vasq. 12. D. 27. n. 7.* Patet ex *c. Cum locum. de sponsal. ubi Alexand. 3. respondet.* Consensus locum non habet, ubi est metus, & coactio. Cui accinit *lex 1. ff. de eo, quod metus causa.*

Quod metus causa gestum est (*verba Pratoris sunt*) ratum non habebit. Adde, quod ratio, & æquitas non permittit. Est multorum DD. opinio apud *Comsol. l. 3. Q. 2. & 3.* quinquam ex malitia sua lucrum facere, aut frui illis bonis, quæ per vim, & iniuriam obtinuit. *l. pen. C. de legatis.* Imò probabile est non tantum donationem, sed quemlibet alium contractum à metu quamvis levi, ut causa vel conditione sine qua non, principaliter causatum in foro conscientie irritum ac nullum esse, quemadmodum pluribus confirmat *Less. c. 17. D. 6. Tannebus To. 3. D. 4. Q. 6. dub. 11. nu. 319. Silv. V. Metus Nav. c. 22 nu. 51. Az. 3. l. 4. c. 23. Valent. 3. disp. 5. Q. 6. puncto 5. 6. Quapropter Diana Tr. 5. Resol. 117. Contrariam opinionem iustis rationibus nixam non pauciones sequuntur, ut *Tit. 7. §. 4. videris.**

DVB. 13. De donationibus Novitiorum regularium.

Ordinis Religiosi susceptio ante professionem per se nihil juris tollit Novitio, si alias ei competebat: ac proinde superflua videri posset quæstio de donationibus, & contractibus Novitiorum, nisi obstaret *Conc. Tr. dispositio in Sess. 25. c. 16.* ubi legitur. Nulla renunciatio aut obligatio antea facta etiam cum iuramento, vel in favorem cuiuscunque causæ piæ valeat, nisi cum licentia episcopi, sive eius Vicarii fiat intra duos menses proximos ante professionem: ac non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter verò facta etiam si cum huius favoris expressa renunciatione, etiam iurata sit irrita, & nullius effectus. *Ita Conc. Trid. secundum cuius mentem.*

R. Ut donatio alicuius Novitii regularis

els valida sit, duplex solennitas requiritur. Vna est, ut fiat cum licentia episcopi, vel ipsius Vicarii: altera ut fiat intra duos menses professioni proximos: ut nimirum abdicatio bonorum maiori cum libertate, & minori fraude fiat: querelis & exceptionibus futuris aditus præcludatur. Quæ autem in particulari hic discutienda essent, brevitatis studio omittimus. Legi potest cum *Declarat. Cardinalium Sanchez l. 7. Moral. c. 5. n. 64. & seq.*

DVB 14. An donator aliquando de eviçione teneatur donatario?

R. In duobus casibus de eviçione, & omnium damnorum compensatione teneri. Primus est, quando malitiosè egit, rem donando, quam sciebat alienam esse. Dolus enim verò nemini prodesse debet, obesse potest *l. Verum § Tempus ff. pro socio*. Secundus, quando promittit certam speciem: se donaturum, puta tres equos vel boves. Tunc enim si unus illorū evincatur vel pereat, de substituendo alio manet obligatus. Quod in promissione unius certi individui non contingit. *Az. 1. l. 1. c. 20. Q. 2. Navar. c. 12. n. 45. ibi V. Religio 11. Q. 6. Tolet. l. 4. c. 17. n. 6. Mol. Disp. 251. par. 3 §. Secundo sumitur. Fagund. de Contractib. l. 4. c. 1. nu. 9 & sequ. Palao Tr. 32. D. 5. Pun. 24. n. 10 & sequ.*

§. V.

De Donatione Constantini Imperatoris.

I. DE hac donatione *Gratianus in Dist. 96. c. 13. ex Actis S. Silvestri* ita narrat. Constantinus Imperator coronam, & omnem regiam dignitatem in Vrbe Romana, & in Italia, ac partibus oc-

cidentalibus Apostolico concessit. In *c. sequenti* uberius rem explicat. Quod etiam *Leo IX. præstat in ep. 1. seu libello adversus inauditas præsumptiones Michaelis Constantinopolitani*. Brevissime *Innocentius III.* Constantinus Imperator ex revelatione divina per B. Silvestrum à lepra per Baptismum liberatus Urbem pariter, & Senatum cum hominibus, & dignitatibus suis, & omne regnum occidentis ei tradidit, & dimisit, secedens ipse Bizantium, & regnum retinens sibi Orientis. Coronam verò capitis sui voluit illi conferre, sed ipse pro reverentiâ clericalis coronæ, vel magis humilitatis causâ noluit eam portare. Verumtamen pro diademate regio vitur aurifrigio circulari. Ex auctoritate Pontificali constituit Patriarchas, Primates, Metropolitanos, & præfules: ex potestate verò regali Senatores, præfectos iudices, & tabelliones instituit. Romanus itaque Pontifex in signum Imperii vitur Regno, & in signum Pontificii vitur Mitra: sed mitrâ semper vitur, & ubique: regno autem nec ubique nec semper, quia pontificalis auctoritas & prior est, & dignior, & diffusior, quàm imperialis. Ita *Innoc. Papa in Serm. 1. de S. Silvestro*, quem videntur posteriores secuti.

II. Hanc Constantini M. donationem pro vitibus impugnant Hæretici nostri, & aliqui ex Catholicis apud *Everhardum in Loco à Verosimili*, odio parum, & partim ignorantia accensi. Sciendum itaque Instrumentum Donationis Constantini à Græcis Romani primatus osotibus primò editum ex Actis falsis Silvestri Papæ confictum sub nomine Eusebii fuisse, tum ut persuaderent, privilegia Romanæ Ec-

Nn

clesiæ